AMENINŢĂRILE LA ADRESA SECURITĂŢII NAŢIONALE A REPUBLICII MOLDOVA GENERATE ÎN FINAL DE COMITEREA INFRACŢIUNILOR DE RĂZBOI

Igor SOROCEANU

CZU: 343.33:351.86(478) soroceanuuuigor@gmail.com

War crimes constitute a reprehensible action, regardless of the form in which it manifests itself. Due to the fact that the results of these actions fall on innocent people or even states that have nothing to do with the reason that determined the violence, war crimes are registered as a worrying phenomenon, capable of bringing new elements of national and international tension.

Introducere. Democraţia presupune libertatea individului de a face tot ce nu contravine intereselor altuia. Prin urmare, legea îi limitează această libertate, determinând limitele ei, ceea ce constituie un interes şi o valoare socială. Cum ar trebui însă să acţioneze societatea dacă un interes privat, particular vine în contradicţie cu un interes social? Dacă societatea ar permite fiecărui individ să-şi apere de sine stătător drepturile sale, aceasta ar duce, în mod inevitabil, la un conflict social. Prezenţa stare de fapt explică necesitatea şi esenţa statului. Statul, scria K. Marx, este fondat pe contradicţia dintre interesele comune şi cele individuale [1, p.65].

Fenomenul războiului este strâns legat de atributele fundamentale ale statelor, precum ar fi independenţa, integritatea, suveranitatea şi securitatea acestora. Iar slăbirea şi falimentarea unor state, generează în comunitatea internaţională sărăcie, criminalitate crescută, consumuri de droguri, terorism şi război. Războiul, ca instrument al politicii, este forma cea mai violentă de manifestare a conflictului social, între grupuri mari de oamenii, organizate din punct de vedere militar (structuri organizaţionale), care folosesc lupta armată pentru atingerea scopurilor urmărite, ceea ce imprimă acestui fenomen un puternic caracter destructiv. Războiul nu este o simplă ciocnire de forţe, ci o confruntare violentă de cea mai mare amploare, existând în exclusivitate în spaţiul social; războiul nu este nici o „răfuială" între un număr restrâns de persoane rivale, ci o confruntare violentă între grupuri mari de oameni, care dispun de organizare militară, forţe şi mijloace capabile să ducă lupta armată.

Conţinutul de bază. Ameninţările la adresa securităţii naţionale, ca treaptă superioară a insecurităţii, pot fi clasificate din punct de vedere al:

- provenienţei: interne, externe şi combinate;
- perioadei de manifestare: pe timp de pace, în perioadele de criză, în timpul războiului;
- duratei: permanente, temporare;
- acţiunilor adverse: directe şi indirecte;
- efectelor produse (urmărite): imediate, pe termen mediu şi pe termen lung.

Pot fi relevate următoarele riscuri şi ameninţări concrete la adresa securităţii Republicii Moldova [1, p.84], care în final să genereze comiterea infracţiunilor de război: conflictul transnistrean; riscurile apariţiei unor tensiuni interetnice; ameninţarea terorismului internaţional; ameninţările de origine economică; ameninţările de origine socială. Narcomania, alcoolismul, răspândirea virusului HIV/SIDA, alte boli contagioase cu pericol sporit pentru societate, alături de migraţia externă a forţei de muncă şi de rata scăzută a natalităţii, constituie o ameninţare la adresa bunăstării, stabilităţii sociale şi politice a ţării; ameninţările din domeniul tehnologiilor informaţionale; ameninţările care derivă din activitatea umană, factorii tehnogeni şi calamităţile naturale; ameninţarea crimei organizate şi corupţiei; implicarea cetăţenilor străini şi persoanelor juridice străine în problemele de politică internă a Republicii Moldova, prin finanţarea, asigurarea suportului logistic, organizarea/conducerea diferitor activităţi sau manifestaţii în scopul promovării intereselor statelor străine; erodarea regimului de control al armelor convenţionale în Europa şi încălcarea Tratatului privind comerţul cu armele convenţionale; prezenţa forţelor militare străine în regiunea transnistreană fără acordul Guvernului Republicii Moldova în contextul persistenţei conflictelor de durată şi al apariţiei conflictelor noi în regiune constituie o ameninţare şi o sursă de risc la adresa atât a securităţii Republicii Moldova, cât şi a celei regionale; riscurile şi ameninţările de natură transfrontalieră; terorismul internaţional; migraţia ilegală; riscuri şi ameninţări de ordin intern; existenţa unui potenţial militar considerabil în estul Republicii Moldova, inclusiv prezenţa ilegală pe teritoriul ţării a forţelor militare străine; incapacitatea de a crea condiţii social-economice de trai decente pentru cetăţenii Republicii Moldova; dependenţa energetică a Republicii Moldova faţă de numărul limitat de ţări furnizori externi (în special în domeniul gazelor naturale şi al energiei electrice); dependenţa excesivă a ramurilor de export strategice autohtone faţă de pieţele unui număr limitat de ţări, cu imposibilitatea obiectivă de reprofilare a economiei naţionale în cadrul unei perioade scurte de timp; competitivitatea redusă a economiei naţionale este generată de potenţialul tehnico-ştiinţific depăşit din majoritatea sectoarelor, de consumul excesiv de energie şi resurse, dar şi de calitatea joasă a produselor şi de costurile de producţie ridicate; sursele de vulnerabilitate bugetar-fiscală, criminalitatea economică, inclusiv cea transfrontalieră, influenţează negativ asupra îndeplinirii bugetului de stat, contribuind la dezvoltarea energiei tenebre, prin mecanisme de evaziune vamală şi fiscală, fraudarea fiscal-vamală a relaţiilor comerciale prin utilizarea activă a zonelor off-shore şi a firmelor autohtone delicvente; riscuri ecologice, manifestate prin stocarea, păstrarea şi depozitarea în condiţii de minimă siguranţă a pesticidelor inutilizabile în agricultură, prin efectele nocive asupra mediului în gestionarea deşeurilor menajere, prin extinderea gunoiştilor neautorizate şi tergiversarea procesului de implementare a sistemelor economice productive de valorificare a deşeurilor, prin exploatarea ilegală a cartierelor de pe teritoriul Republicii Moldova şi permisele de situaţii excepţionale generate de acest fenomen şi prin vulnerabilităţile persistente în activitatea sistemului antigrindină. Se constată existenţa unei capacităţi reduse de prevenire şi de reducere a efectelor catastrofelor ecologice şi a calamităţilor naturale (alunecărilor de teren, inun-

daţiilor, seismelor etc.); diminuarea stării de sănătate a populaţiei care se manifestă prin calitatea produselor şi bunurilor utilizate, promovarea şi realizarea unui mod sănătos de viaţă, sistem de sănătate viabil şi capabil să menţină la un nivel înalt prestarea serviciilor medicale; riscurile climaterice, inclusiv provocate de fenomenul schimbărilor climatice, periclitează progresiv unele dimensiuni de securitate, prejudiciind sănătatea populaţiei, mediul ambiant, sectorul agricol, în consecinţă economia naţională a Republicii Moldova; ameninţările şi riscurile cibernetice interne, care sunt provocate de:

- riscurile şi ameninţările transfrontaliere la adresa infrastructuri informaţionale a statului;
- criminalitatea informatică şi incidentele cibernetice;
- utilizarea sistemelor informatice, resurselor şi tehnologiilor noi, serviciilor şi reţelelor de comunicaţii electronice în scopuri de obţinere ilegală a unor beneficii personale sau corporative obscure;
- capacităţi instituţionale şi regulatorii reduse de prevenire a riscurilor de securitate cibernetică în sistemele informaţionale şi în reţelele de comunicaţii electronice de importanţă statală şi publică;
- competenţe profesionale şi insuficienţă de specialişti calificaţi în domeniul securităţii cibernetice atât în sectorul public, cât şi în cel privat" [2, p.83-94].

Actele infracţiunilor de război şi violenţa sunt reprobabile şi ele trebuie curmate. Deturnările, sechestrările sau capturarea de avioane, represaliile, răpirea de persoane, luarea de ostatici, asasinările, provocarea de explozii, distrugerea şi incendierea edificiilor, manevrele militare frecvente la hotarele unor state, intimidarea populaţiei prin folosirea forţei, panica, frica pe care le provoacă în societate sunt inadmisibile şi împotriva lor se cer luate măsurile cele mai ferme şi eficiente.

Concluzie. Infracţiunile de război, în general, constituie un fenomen complex, neobişnuit, din punctul de vedere al interpretării noţiunii, conţinutului faptelor ilegale, al determinării cauzelor apariţiei, precum şi al adoptării unor măsuri antiteroriste.

Astfel, este justificată şi internaţionalizarea măsurilor represive printr-o reglementare internaţională. În acest context, găsim firesc să *propunem incriminarea infracţiunilor de război în legislaţiile naţionale ale tuturor statelor,* aşa încât în orice stat, în care s-ar comite un act al acestor infracţiuni sau şi-ar găsi refugiu autorul acestuia, să nu poată scăpa de urmărirea şi răspunderea penală.

Actele infracţiunilor de război, chibzuite până în cele mai mici detalii şi executate perfect, pot substitui orice mijloc pentru crearea unei situaţii de dominare, care într-o conjunctură ordinară poate fi atinsă numai pe calea utilizării forţelor militare.

Referințe:

1. GUCEAC, I. *Statul și poliția.* Chișinău: Cartier, 1997. 112 p. ISBN 9975-949-07-X
2. CAUIA, A., ALBU, N. Dreptul securității naționale. Chișinău: Tipografia „Notograf-Prim", 2023, 353 p. ISBN 978-9975-84-181-8

Recomandat
***Vitalie SÂLI,** dr., conf. univ.*